

„Când vom da credite fără Programul «Prima Casă» s-a terminat criza”

Interviu cu Steven van Groningen, președintele Raiffeisen Bank

„Prima Casă” a fost un program foarte bun pe timp de criză, care a reușit să susțină piața imobiliară, activitatea de creditare, consideră Steven van Groningen, dar e de văzut dacă putem să avem activitate de creditare fără Programul „Prima Casă”, pentru că atunci putem să spunem că s-a terminat cu criza

Cum a reușit Raiffeisen să urce în patru luni de pe locul șapte pe poziția a treia în sistemul bancar după cota de piață?

Cred că situația e relativ simplă. Am fost mereu pe locul trei până acum doi-trei ani, când băncile au devenit foarte agresive în a-și crește cota de piață. Cum poți să-ți mărești cota de piață ca bancă? Sunt două posibilități: fie dai credit mai ieftin, fie îți asumi un risc mai mare. Noi am păstrat pe cât posibil standardele noastre de creditare, ceea ce înseamnă că astăzi avem mai puține credite neperformante, ne-am putut continua activitatea de creditare și ne-am reinstalat pe locul trei în sistem fără prea mult efort.

Aș vrea să adaug că e foarte ușor să te uiți la activele bancare și să faci un clasament, dar mai sunt și alte lucruri importante, cum ar fi o ierarhie după credite performante sau profit.

Condițiile macroeconomice au influențat structura de credite în sensul stimulării unui tip de credite și inhibării altuia?

Dacă ne uităm la portofoliu pe ansamblu, trebuie să remarc o majorare a creditului guvernamental pentru că, știți, a existat o înțelegere prin care ne-am angajat să păstrăm expunerea pe România și am investit în titluri de stat.

Doar în titluri de stat?

Cel mai mult. Au fost și câteva proiecte de municipalități.

Anul 2010 a fost unul cu pierderi pentru bănci. A fost o perioadă marcată de reduceri salariale, acumulare de arierate, majorarea TVA și adoptarea OUG 50. Când credeți că se vor stinge efectele acestor factori și cum vedeți 2011 pentru sistemul bancar?

Cred că 2011 va rămâne un an complicat pentru sistemul bancar. Dacă ne uităm la 2010, observăm că

jumătate din sistemul bancar a raportat pierderi și cealaltă jumătate profituri; în ansamblu s-au înregistrat pierderi de 300 de milioane de lei, deci nu putem să ne așteptăm ca anul acesta totul să fie rezolvat. Chiar dacă vom avea creștere economică, experiența ne-a arătat că asta nu înseamnă că pierderile cu provizioanele rămân doar cele din trecut. De regulă, provizioanele cresc după ce o economie revine pe creștere. Și după cum cred că în 2011 provizioanele din sistemul bancar vor rămâne o problemă, nu sunt ferm convins că nu vom mai vedea și inițiative politice cu efect neașteptat.

Drept urmare, suntem încă în așteptare și facem pași mici. De exemplu, acum vrem să testăm un produs, Prima Ta Locuință, pentru a vedea dacă există piață pentru un produs tip „Prima Casă” pentru care clienții au totuși posibilitatea să plătească un avans. „Prima Casă” a fost un program foarte bun pe timp de criză, care a reușit să susțină piața imobiliară, activitatea de creditare, dar e de văzut dacă putem să avem activitatea de creditare fără Programul „Prima Casă”, pentru că atunci putem să spunem că s-a terminat cu criza.

Credeți că noul Cod al Muncii va avea vreun impact asupra disponibilității creditelor oferite de bănci angajaților care lucrează pe bază de contracte de muncă pe perioadă determinată?

Nu. Cred că este important că cineva are de lucru. Și oricum s-a dovedit că poți să ai un contract pe termen lung care însă nu-ți garantează că salariul tău nu se va reduce. După cum poți să ai un contract pe termen scurt care se prelungește pe o perioadă lungă.

Cu alte cuvinte, cuiva care are un contract de muncă pe trei ani i se poate da un credit ipotecar pe 20 de ani?

În principiu se poate, da.

Și în practică?

Și în practică. Ideea este să te convingi, ca bancă, că ai pe cineva care poate genera venituri pe a căror bază să-și plătească ratele la credit. Dacă cineva are un contract pe trei ani sau pe 20 de ani ori pe o perioadă nedeterminată, asta nu-mi spune prea mult despre capacitatea de rambursare a debitorului. Firma unde lucrează poate da faliment. Din acest motiv e important să existe întotdeauna un fel de tampon când vor-

bim despre credite ipotecare; fiindcă vorbim de credite pe 20 de ani. Și în 20 de ani e greu de imaginat că cineva nu-și va schimba locul de muncă, nu va fi o creștere de salariu sau poate o perioadă în care rămâne fără job. Sunt lucruri care s-au văzut și-n criză. O restructurare e mult mai ușor de făcut când cineva nu este la limită cu rata în venit sau cu valoarea colateralului, de aceea e bine să nu te întinzi până la maximum.

Dacă Guvernul crește taxele nu e firesc ca și BNR să majoreze dobânzile, pentru a preîntâmpina decapitalizarea economiei pe baza stimulării economisirii?

Da, acesta e un trade-off, să spunem. Dar cred că cel mai important este să arătăm spre inflație și să spunem că va influența cel mai mult politica de dobânzi a BNR. Dacă există presiune inflaționistă, atunci va fi greu pentru banca centrală să micșoreze rata dobânzii de referință. Sunt și pe plan internațional destule voci care susțin că nu e bine să continuăm cu creditarea în valută, și atunci, cu cât ajungem cu dobânda la finanțările în lei mai aproape de dobânda la euro, cu atât va fi mai ușor să dăm și credite în monedă locală.

Adică explicați că nu dobânda e mare în România, ci inflația.

Da, într-un fel cred că acesta este punctul de plecare. Oricum, presiune inflaționistă există și în Vest, ceea ce va duce probabil la o creștere a dobânzilor la euro.

Majoritatea băncilor din sistem plătesc dobânzi mai mari decât dobânda de politică monetară de 6,25% la cea mai mare parte a produselor de economisire. Cum explicați această situație?

Sunt mai multe motive. Unul este acela că dacă vrei să menții o relație cu un client și o altă bancă îi oferă o dobândă mai mare și nu vrei să-l lași să plece, fiindcă ai de obicei cu acesta și alte tranzacții, îi oferi o dobândă mai bună. Dar o bancă are un anumit mix de instrumente pentru economisiri, nu se limitează la astfel de depozite. Poate obține credite de la banca-mamă, ori să apeleze la instrumente cum ar fi swap-urile, finanțările pe termen lung sau alte facilități, și pe baza lor calculează un fel de dobândă internă de referință. Noi, de exemplu, nu pot să spunem că avem cea mai mare dobândă pentru depozite din piață, dar văd că totuși am reușit să creștem cota de piață semnificativ anul trecut. Înseamnă că sunt și alte lucruri importante într-o relație cu un client, nu doar dobânda. Dobânda de referință de obicei face legătura cu ce se întâmplă pe piața monetară

E destul de greu să-ți dai seama în timp de criză care este valoarea reală a imobilelor fiindcă nu sunt multe tranzacții care au loc și nici nu există un sistem transparent, foarte bine pus la punct, prin care să vedem ce se întâmplă pe piața tranzacțiilor

și acolo vorbim de o situație temporară, în care pentru o perioadă scurtă - o zi, câteva zile, o săptămână, o lună maximum - băncile își plasează depozitele. Și acesta e punctul de referință luat pentru depozite în multe cazuri.

Cum vedeți în acest an evoluția dobânzilor la depozite?

Important este să rămână real pozitive, să se plaseze peste rata inflației. Sunt bănci care au mare nevoie de lichiditate, ceea ce le determină să plătească destul de mult pentru depozite. Pentru alte bănci asta ridică foarte mult prețul plătit la economiile atrase, pentru că nu trebuie să existe foarte multe bănci care oferă dobânzi mari la depozite pentru a mări costul și pentru celelalte. Ceea ce nu este un lucru bun în contextul în care vrei să stimulezi și să ieftinești creditarea.

Ce părere aveți despre deprecierea valorii garanțiilor imobiliare și despre impactul acesteia asupra calității portofoliilor de credite?

E destul de greu să-ți dai seama în timp de criză care este valoarea reală a imobilelor fiindcă nu sunt multe tranzacții care au loc și nici nu există un sistem transparent, foarte bine pus la punct, prin care să vedem ce se întâmplă pe piața tranzacțiilor. Proiecte mari, prețuri mari - e foarte greu de stabilit nivelul real pentru că nu prea sunt tranzacții și pe destule segmente valoarea a scăzut. Tocmai de aceea, când dai un credit, e destul de important să ai un avans, care e un fel de tampon.

Pe de o parte, majorarea taxelor accentuează deprecierea valorii imobilelor, iar pe de altă parte Programul „Prima Casă” încearcă să conserve prețul activelor imobiliare. Nu credeți că sunt două măsuri guvernamentale care se bat cap în cap?

Da, într-un fel. Cred că e important ce vrem de fapt prin „Prima

Casă”. Eu m-am uitat ca la o măsură care să țină piața pe linia de plutire și mai ales să-i sprijine pe cei care nu au bani pentru avans să obțină un credit la un preț mic de la o bancă. Oricum, acesta este un program care e spre sfârșit. Și să nu uităm că „Prima Casă” este doar pentru apartamente până în 60.000 de euro, mult mai importantă va fi încrederea consumatorului sau sentimentul de piață. Dacă cineva are încredere în viitorul lui - că are de lucru, salariul lui va fi plătit la timp, firma pentru care lucrează merge bine și piața se va dezvolta -, atunci probabil va face pasul să obțină un credit, să cumpe o casă sau un apartament mai mare. Cred că taxele sau dobânzile devin mai puțin importante decât situația de acum, când cineva trebuie stimulat, împins din spate ca să tranzacționeze.

De ce băncile autohtone nu folosesc pe scară largă Bursa pentru a-și majora capitalul, așa cum o fac băncile austriece?

Bursa este încă mică. În afară de asta, nu e eficientă din punctul de vedere al costurilor. Cred că recent a fost o bancă mare care a anunțat un program de *medium term notes*. Și noi o să facem același lucru, tranzacționând prin piața din Luxemburg, care e mult mai eficientă, mai ieftină, mai permisivă. Nu putem vorbi de capital autohton dacă nu avem o piață de capital bine dezvoltată. Listarea întreprinderilor de stat ar fi ideală; e mult mai transparent să le listăm decât să le privatizăm pe baza unor negocieri bilaterale. Piața de capital românească va deveni o alternativă de finanțare numai după creșterea volumului tranzacțiilor.

Ați paria un cent pe adoptarea de către România a monedei euro în 2015?

E greu de spus... Cred că e destul de ambițios și destul de complicat și problema nu este dacă vrem noi, ci dacă...

Deci n-ați paria...

Un cent, probabil da.

Nu putem vorbi de capital autohton dacă nu avem o piață de capital bine dezvoltată. Listarea întreprinderilor de stat ar fi ideală; e mult mai transparent să le listăm decât să le privatizăm pe baza unor negocieri bilaterale